

VLĂSTARUL

**LICEUL
„S.P. HARET”**

**Anul XII
Nr 1**

„VLĂSTARUL“

REVISTA LICEULUI „SPIRU HARET“

Director Prof. V. V. HANES

COMITETUL DE ELEVI

CUDALBU IOAN, MOSCUNA OCTAV, POP MIRCEA, STERIADI
NICOLAE, TEODOREANU DAN cl. VIII-a

DRAGOMIRESCU-BARANGA ALEXANDRU, FLORIAN GHEORGHE,
LĂZĂRESCU DAN, MANOLESCU MIHAIL, ROMNICEANU MIHAIL cl. VII-a

Redacția și Administrația :

LICEUL „SPIRU HARET“, STR. ITALIANĂ Nr. 31 • BUCUREȘTI

ABONAMENTE : PE UN AN 40 LEI
5 Lei - Acest număr - 5 Lei

ANUL XII

Nr. 1

SUMARUL

1. Mireasma trecutului de Al. Dragomirescu-Baranga
2. Palatul mitropolitan din Cernăuți „ N. Oancea
3. Mănăstirile Agapia și Văratec „ G. I. Florian
4. Mănăstirea Neamțului „ Dinu Manoil
5. Mănăstirea Sucevița „ Ioan Popovici
6. La San-Michele „ Mihai M. Romniceanu
7. L'enfant sublime „ Dan A. Lăzărescu
8. Conflictul Italo-Abisinian „ Mircea Teodoru
9. Prințesa Ghiețarilor „ Dinu Franasovici
10. Ocolul lumii într'o zi, la expoziția din Bruxelles „ G. I. Florian
11. Prieteni „ Mircea Bărbulescu
12. Cuvinte pentru Maestru și pentru Gib.. „ Mihai Manolescu
13. Castelul (versuri) „ Dan Lăzărescu
14. Avram Iancu la Teatrul Național „ Al. Dragomirescu-Baranga
15. Pagina liceului nostru „
16. Fotografii „ Seculeanu și Antonescu

VLĂSTARUL

Anul XII, No. 1

Revista Liceului „SPIRU HARET“

1935

MIREASMA TRECUTULUI

Un popor, pentru ca să fie socotit printre cele fruntașe ale omenirii, trebuie neapărat să prezinte pe lângă o organizațiune de stat perfectă din toate punctele de vedere și o lungă tradiție de spiritualitate; înțelegând prin spiritualitate orișice produs al unei pronunțate sensibilități artistice sau, unei gândiri dacă nu geniale, cel puțin originale.

Încontestabil că în veacul nostru, al XX, după ce au trecut două mii de ani, de când Christos a murit pe cruce pentru dreptate, libertate și egalitate între oameni; și după două sute de

Mănăstirea Putna, unde odihnesc rămășițele lui Ștefan cel Mare, geniul constructor al Neamului.

ani de când „dreptul omului“, a dărâmat Bastilia, omul luat ca individ, este perfect egal cu toți semenii săi, din punctul de vedere al dreptului la viață.

Deși, în teorie, la fel ar trebui să fie situația colectivităților restrânse ale oamenilor, a statelor; realitatea este cu totul alta.

Cu toată superioritatea de gândire și civilizație la care a ajuns lumea astăzi, „dreptul pumnului“ realitatea brutală, dar totuși naturală și profund omenească, primează atunci când

omenirea este cuprinsă de acel delir îmbătător și amețitor, ce se numește războiu.

Și lucrurile cari astăzi se petrec în lume sunt suficient de concludente în direcția asta.

Ori succesul într'o astfel de „realitate“, nu-l poate asigura decât o organizație de stat perfectă din toate punctele de vedere.

Dar o astfel de organizație nu poate fi creată decât de profunza conștiință istorică a unui popor.

Iar această „profundă conștiință istorică“, nu se poate desvolta decât în urma unei acțiuni spirituale care să aprindă o flacără stinsă; și trebui neapărat să fie bazată pe o îndepărtată tradiție spirituală, pe care această nouă redeschimbare a conștiinței naționale o va scoate la lumină.

Iată cum pentru întărirea conștiinței istorice naționale, pe de o parte și pentru dovedirea unei existențe naționale într'un trecut cât mai îndepărtat, pe de altă parte; un popor are nevoie, de singurele documente cari rezistă peste veacuri, deșertăciunii omenești, de dovezile unei desvoltări spirituale.

Și istoria omenirii prezintă exemple sugestive în această direcție.

Germania, deabea în secolul XVIII, în urma acțiunii spirituale interpretată de un Lessing, Goethe, Schiller, Kant, etc., a recăpătat conștiința istorică a unei existențe naționale universal germane, și deabea atunci după dobândirea acestei conștiințe a răscolit prăfuitele documente pentru ca să găsească, acel faimos „Cântec al Nibelungilor“, dovada unei concepții artistice foarte precoce.

Italia, deasemenea, de abia după 1848 a reînceput să îngrijească și să culeagă dovezile latinității ei și astăzi, după cum spunea odată d-l prof. Petrovici, fiecare oraș italian are „micul său Pompei“.

Un fenomen asemănător celor citate mai sus, s'a întâmplat și în țara noastră.

După crearea conștiinței noastre naționale „românești”, produs al unei impulsii interne și spontane a poporului, influențată, e drept, în mică măsură și de curenți exteriori, toți literații noștri au căutat să răscolească din trecutul, cel vitreg, cât mai multe produse spirituale, pentruca, pe de o parte să consolideze conștiința nou creată, iar pe de altă parte, să dovedească, în fața lumii, existența unei spiritualități străvechi.

Și astfel întreaga pleiadă a scriitorilor secolului XIX adunați în acea școală a tradiționaliștilor, răscolind trecutul, au găsit în el, pe de o parte, dovada unei sensibilități cu adevărat geniale în poezia populară și pe de altă parte un curent spiritual perfect sistematizat, în istoria mănăstirilor noastre.

Dacă importanța poeziei populare este covârșitoare, importanța mănăstirilor în cultura noastră este și mai mare pentru că ele, cele ce mai stau astăzi în picioare, sunt documente vii, dovedind o dezvoltare spirituală armonică, sistematizată creată.

Dacă poezia populară este un produs spontan al poporului, cultura din mănăstiri, este produsul unei munci îndelungate în direcția dezvoltării spirituale.

Și mănăstirile au concentrat, în ele, toate ramurile activității puterilor sufletești ale națiunii noastre, produs al rațiunii, cultura; și produs al sensibilității, arta: pictura și arhitectura.

Și la crearea acestei dezvoltări spirituale în mănăstiri, nu lucra numai o anumită categorie de oameni, ci întreg poporul dela Vodă, până la ultima opincă, care cu sudoarea frunții, caută să producă un venit cât mai mare, care să poată permite călugărilor intelectuali să ducă o viață cât mai bună, spre a crea spiritualicește cât mai mult.

Era deci o concepție universală, susținută de întregul popor, această creare de cât mai multe produse spirituale, produse cari formează mândria unei națiuni.

Iată cum aceste mănăstiri, departe de a fi simple locașuri de rugăciune și viață ascetică, sunt reprezentatele spirituale ale dezvoltării noastre spirituale.

Pentru aceea, excursia noastră de anul acesta eșind din cadrul obișnuitelor excursii, capătă semnificația unui pelerinaj de închinăciune în fața unui trecut glorios.

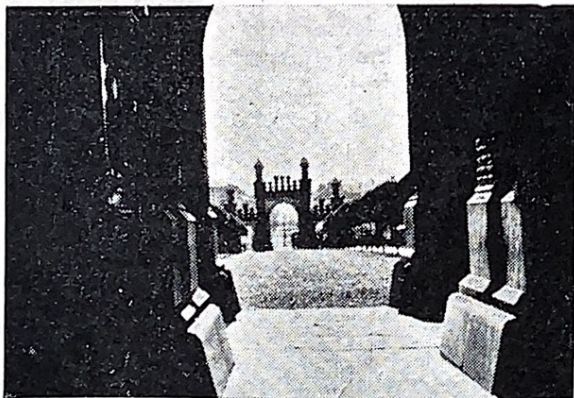
Timp de cinci zile, trecând cu pași sfoși prin acele mărețe mănăstiri ale Românilor, a respirat din toată ființa noastră acele îmbătătoare mireseme dătătoare de energii creatorii, acea sfântă „mireasmă a trecutului”.

Colegii mei în scurte reportajii însoțite de câteva note monografice vor căuta să împărtășească din impresiile culese.

Al. Dragomirescu-Baranga

PALATUL MITROPOLITAN DIN CERNĂUȚI

Palatul mitropolitan din Cernăuți este desigur cel mai frumos monument arhitectural pe care-l posedă capitala Bucovinei și care poate

Perspectiva din gangul palatului.

rivaliza cu succes cu edificile de același fel cari împodobesc Bucureștiul sau ori care oraș al țării, sau poate chiar și din nord-estul Europei.

Construită sub stăpânirea austriacă, reședința mitropolitană ca și biserica catedrală din Cernăuți au fost începute odată.

De o parte și de alta a reședinței Mitropolitane, formând un unghi drept cu aceasta se găsesc clădirile Facultății de Teologie și capela Facultății. Alei pavate cu lemn te conduc prin parcul întins și foarte bine îngrijit ce se găsește în fața palatului, până la intrarea principală.

Pe scări monumentale ne urcăm până în sala cea mare a palatului, în care se țin adunările bisericești și a cărei frumusețe e de neîntrecut.

Nenumărate sunt adunări pictate în această „sală de marmoră”, dar neuitată va fi aceea prin care s'a hotărât alipirea Bucovinei la țara mamă.

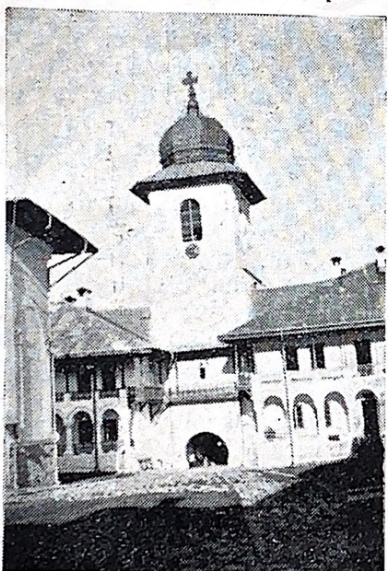
Celelalte încăperi ale reședinței mitropolitane servesc de săli de recepție și sunt la fel de fastuoase ca și sala de marmoră.

Vizităm apoi capela Facultății de Teologie. Părăsim palatul mitropolitan, regretând că nu am stat să vizităm mai amănunțit cel mai frumos monument al acestei provincii românești, unde pentru prima oară a pus piciorul Dragoș Vodă, descălecătorul Moldovei.

N. Oancea

MĂNĂSTIRILE VĂRATEC ȘI ĂGAPIĂ

Acum 150 de ani era încă vremea, când oamenii se temeau de Dumnezeu. Atunci, la 1785,¹⁾ o măicuță cucernică și hotărâtă dela schitul Topolița, văzând că nunțile și botezurile sunt prea dese în biserica unde se ruga în fiecare zi, și-a luat toiagul ca Sfânta Vineri din poveste, și a

Poarta „boerească” a Văratecului.

pornit în căutarea unui alt sălaș, mai singuratic și mai ferit de ochii lumii. După multă căutare a găsit locul pe care astăzi se înalță cea mai populată mănăstire de maici a țării, Văratecul. Pe locul acela a răsărit acum un veac și jumătate, din credința maicii Olimpiada și din bunăvoința vestitului stareț dela Neamț, Paisie, o bisericuță de lemn și câteva chilii menite să adăpostească rugile cuvioase ale călugărițelor.

Din toate părțile au sosit aici, dorind să uite deșertăciunile lumii, dela umilele femei de țară până la înaltele fețe din boeria Moldovei; toate în fața Domnului erau surori în gând și în faptă.

În 1803, Mitropolitul Veniamin Costache mărește zestrea mănăstirii. Cinci ani mai târziu, s'a început clădirea bisericii mari de astăzi. Măini firave de călugărițe, dintre care multe alintaseră coconi domnești nu s'au sfiit atunci să facă aspra muncă de salahor; și acele mâini au avut puterea să înalțe biserica albă și curată cu care și astăzi se fălește țara noastră.

Din punct de vedere istoric și artistic, Văratecul nu oferă nimic deosebit, dacă nu se poate

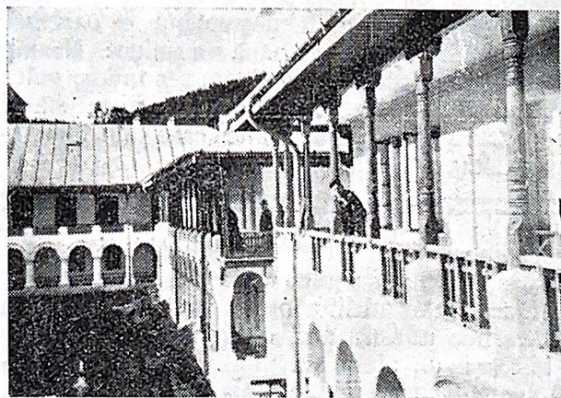
numi deosebită grija pe care o poartă maicile de mănăstirea lor.

Starea de azi a Văratecului e mai mult decât înfloritoare. Atelierul de țesut covoare și broderia migăloasă care dau la iveală minuni de artă românească, sunt izvorul de venituri care permite maicilor dela Văratec singurul lor lux, să-și primească oaspeții așa cum cred ele că se cuvine. Desigur, una din cele mai plăcute amintiri din excursia noastră va rămâne farfuriuara cu dulceață de cireși amare din arhondaricul mănăstirii.

Acum, când termin rândurile închinat Văratecului îmi apare tabloul despărțirii dintre două lumi întru totul diferite: deoparte, măicuțele cu blând surâs pe buze, fluturând încet din mâini o discretă binecuvântare; dealta, noi băieții, impresionați o clipă de duioșia momentului, pentru ca să izbucnim iarăș în râs și veselie, în mașini, pe drumul care duce la Agapia.

Dela Vlahuță și până la Ionel Teodoreanu, numele Agăpiei apare des în literatura noastră, mai ales în operele scriitorilor inzestrați cu o deosebită sensibilitate sufletească. Și aceasta pentru că, mai mult decât orice alt lăcaș de închinăciune al țării noastre, Agapia oferă sufletului, liniște și ochiului, incântare.

Ceeace atrage însă de bună seamă, vizitatori din toate colțurile lumii sunt picturile din interiorul bisericii. Nu-mi este mie dat să judec și să interpretez picturile în care Grigorescu a

Pridvoarele vesel deschise soarelui ale Agăpiei.

pus tot avântul celor 18 ani ai săi alături de nețărmurita-i credință în Dumnezeu. De un singur lucru sunt însă sigur. Dacă cel mai îndrăgnic ateu ar fi dus în fața peretelui pe care este zugrăvit cel mai frumos chip de fecioară ce am văzut vreodată, sfânta muceniță Tecla,

¹⁾ Pentru date și documentări istorice m'am servit de „Călăuza Județului Neamț” a păr. C. Matasă.

MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI

Autobuzul inaintează cu greu, prin praful drumului, ce duce dela Agapia, spre Neamț și printre vitele ce se întorc dela păscut. Sat după sat, se perindă prin fața ochilor; pe noi însă nu ne impresionează nimic din ceea ce vedem; glumele și râsetele nu sunt nicăeri mai bine primite.

Biserica nouă a mănăstirei.

Deodată, un cuvânt scăpat de cei din față, trece din gură în gură, deșteptând o oarecare curiozitate și ajunge și până la mine: Neamț. Intr'adevăr, departe se vede un șes întins, valea Ozanei, în care se termină abrupt niște stânci ce poartă cu fală niște ruine, care au fost odată Cetatea Neamțului.

necredinciosul ar cădea în genunchi și ar cere iertare Domnului pentru păcatele sale.

Muzeul mănăstirii conține adevărate comori din vechea noastră artă bisericească.

Însfârșit un ultim amănunt. Până la începutul secolului trecut la Apapia au fost călugări. În anul 1804, Mitropolitul Veniamin Costache a adus aci călugărițe dela mănăstirile prea aglomerate. Călugării, nevoiți să pribegescă, au aruncat greu blestem asupra maicilor. Dar, cuvioasele măicuțe, prin rugăciunile lor fierbinti și prin vieța lor curată, au dobândit de mult dela Dumnezeu, deslegarea blestemului.

G. I. Florian

Cotim și o luăm, pe valea Ozanei, spre Mănăstire. Pe de-o parte și de alta a șoselei, se ridică brazi înalți, în spatele cărora se continuă o pădure de stejari, care degajă o adiere răcoroasă. După câțva timp, mașina se oprește în fața unei mari porți de stejar: poarta mănăstirei.

Intrăm în curtea mănăstirei și spectacolul care ni se oferea ochilor, este identic cu al unui sat perfect organizat. (Dat fiind liniștea ținutului, aci a existat mult timp un sanatoriu de boli nervoase, în care a stat și Eminescu, o vară întreagă).

Ne întâmpină un călugăr, care, după ce ne-a urat bun sosît, ne conduce spre biserica mănăstirei. Il urmărim și trecând pe sub o clopotniță enormă, intrăm într-o curte mai mică, înconjurată de jur împrejur de chilii și în mijlocul căreia se ridică două biserici. Una mai mică și mai nouă, cealaltă mai veche și mai mare. Cercetările cari s'au întreprins în această direcție, au stabilit că pe locul unde se află biserica mai nouă, se afla vechea biserică a mănăstirei.

Această biserică a fost înălțată de către Petru Mușat, care a fost primul ctitor al mănăstirii. După moartea lui Petru Vodă, mănăstirea capătă mare însemnătate în țara Moldovei și un alt Domn, Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun, o mărește și o umple de daruri. După moartea lui Ștefan însă, mănăstirea este uitată de către Voevozi și ajunge în ruină, pe timpul răsboaielor lui Ștefan cel Mare. Rând pe rând, Ungurii, în 1467, când au dat foc Târgului Neamț și Turcii, în 1476 când a fost lupta dela Valea Albă, au prădat mănăstirea.

Atunci și-a întors ochii spre ea Ștefan cel Mare și a refăcut mănăstirea, clădind o nouă biserică, mult mai mare și frumoasă.

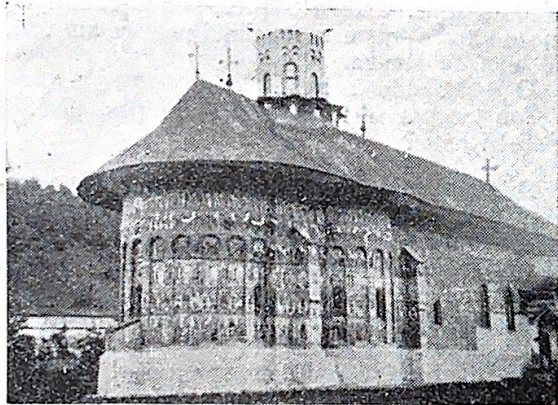
După inscripția găsită pe un clopot, dăruit mănăstirei de către Ștefan cel Mare la anul 1485, deducem că la biserica aceasta s'a lucrat cu multă luare aminte, căci știind că anul de pe clopot indică începerea construcției, și că terminarea s'a făcut în anul 1497, urmează că lucrarea a ținut 12 ani.

Mănăstirea Neamțului, ca și mănăstirea Dobrovățului, înfățișează ultima fază a artei arhitectonice Moldovenești, din vremea lui Ștefan cel Mare: ziduri foarte înalte, ferestre în stil gotic și toată partea exterioară a construcției în cărămidă smălțuită în culori.

Intrarea în pronaos se face tot printr'o ușiță în dreapta bisericii, ca și la celelalte biserici vechi. Ceea ce este particular, este intrarea în biserica propriu-zisă, care se face printr'o ușă

MĂNĂSTIREA SUCEVIȚA

În timp ce soarele se strecura sub orizont, noi intram pe poarta cea mare a mănăstirii Sucevița. Deoparte și de alta se întind munți înalți, care au contribuit în mare măsură la

Zugrăveală din secolul XVI, pe zidurile Mănăstirii Sucevița.

menținerea mănăstirii până în zilele noastre. Într'adevăr la adăpost de vânturile necruțătoare, înfățișarea mănăstirii a rămas aproape aceeași cu cea din sec. XVI. A fost zidită de către E-

remia și Simion Movilă în anul 1586. Pereții exteriori sunt acoperiți cu nenumărate picturi, ce constituiesc fiecare în parte câte o minunată capod'operă.

Interiorul deasemenea pictat în întregime, te impresionează prin finețea și delicatețea cu care sunt executate tablourile. În pronaos sunt pictate zilele anului. În naos se găsesc mormintele lui Eremia și Simion Movilă. În mijlocul mănăstirii se ridică un mare candelabru de aur, împodobit cu pene de struț. Din unul din globurile sale, călugărul ce ne da explicații, scoate o cutiuță învelită cu mătase roșie.

Deschizând-o ne-a arătat ceva care ne-a impresionat și înmărmurit pe toți: o șuviță din părul soției lui Eremia Movilă. Deși durează de mai bine de 300 de ani, părul s'a păstrat perfect, având aceeași culoare ca în trecut.

Din păcate între timp întunericul s'a lăsat, împiedicând orice cercetare amănunțită a mănăstirii. Afară aerul curat și sănătos al pădurilor de brazi ne-a ioviorat pe toți, trezindu-ne parcă din emoția ce ne cuprinsese. Cu evlavie am părăsit zidurile seculare care închideau în mijlocul lor, unul din cele mai frumoase podobe ale țării noastre.

Ioan Popovici
cl. VII-a.

de dimensiuni neobișnuit de mari, pentru o biserică de mănăstire, din vremea aceea.

După pronaos vine camera ctitorilor, unde se găsește, în partea stângă, mormântul lui Ștefan, fiul lui Alexandru cel Bun. Piatra este frumos împodobită; un capăt însă a fost rupt, probabil când Paisie a mutat-o din vechea biserică.

În naos, este așezată la loc de cinste icoana Maicii Domnului, care, spune tradiția, a fost dăruită de către împăratul bizantin Ioan, când a străbătut Moldova, în 1424. În realitate, icoana a fost dăruită lui Alexandru cel Bun, iar fiul acestuia, Ștefan, moștenind-o, o dăruie bisericii lui favorite.

La intrarea în biserică, se găsește piatra de închinare, pe care este pictat Ștefan cel Mare, chemând pe însuși Mântuitorul, ca ocrotitor al ctitoriei sale. Trebuie reținut faptul, că atât piatra de închinăciune, cât și înfloriturile după mormânturile lui Micotă și al lui Ștefan, fiul lui Alexandru, nu mai prezintă caracteristicile stilului gotic, ci al renașterii.

Numai asupra acestui stil și asupra comorilor

din tezaurul mănăstirii ar mai fi încă foarte multe de spus; lipsa de spațiu însă, mă împiedică a o face, deaceia voi trebui să mă opresc aci, cu observațiunile asupra mănăstirii.

Nu mai e nevoie să reamintesc rolul covârșitor, pe care l-a jucat Mănăstirea Neamțului în cultura moldovenească. Deajuns să se știe, că până mai în veacul trecut, a fost focarul cultural, la care s'au încălzit generații după generații, începând din timpul lui Petru-Vodă cel dintâi; fiind în același timp și cea mai bogată mănăstire din toată Moldova și poate chiar din toate ținuturile locuite de Români. A avut de luptat cu timpul, a avut de îndurat domnia fanarioților, i s'au secularizat averile, totuși și astăzi încă, Neamțul își păstrează întăietatea și din punct de vedere moral și din cel material, printre mănăstirile din țară. Întăietatea din punct de vedere material prin cele 14.000 hc. și prin odoarele pe care le posedă, iar din punct de vedere moral, prin alegerea fostului ei egumen, Nicodem, ca Mitropolit al Moldovei.

Dinu Manoil

LA SAN-MICHELE

Albastrul de scrobeală al mării se întunecă, devine aproape violetul micșunelilor trecute, iar valurile îl presară cu albul imaculat al spumei.

Vaporul se'nalță pe val, plutește o clipă, nemișcat și trufaș, și'nfrânt, se prăvale fulgerător în abisul deschis, ridicând la fiecare cădere două ziduri lichide și reci, cari, la rândul lor, inundă puntea și se scurg, cascada sclipitoare, în imensitatea albastră din care veniseră.

Iar lupta aceasta, mereu repetată, mă fascinează și, dela Sorrento, privesc neobosit cum val pe val se fugărește, cum, neincetat se accelerează ritmul jocului rapid.

În fața noastră, pe nesimțite, se limpezește profilul insulei Capri, ca o veche șea din timpurile lui Mircea Vodă cel Bătrân.

Capri, insula lui Tiberiu...

Ne apropiem de fort. Și deodată, de după dig, ne apare o corabie cu toate pânzele întinse, albatros care planează, dus de vânt, la suprafața mării.

Pasagerii tac. Doar vântul șueră prin frânghii; iar depe puntea inferioară, răsună o voce caldă, de bariton, care explică. Și printre vorbele sonore, deslușesc că drept în mijlocul insulei, pe șea, e orașul Capri, capitala; că acolo, pe stânga, sunt ruinele celui de al doilea palat al lui Tiberiu și că tocmai sus, spre dreapta, și ascusă, e Annacapri. Am tresărit. Annacapri... da.. și San-Michele.

Acum a tăcut chiar și baritonul...

Ba nu — cântă! Și lanțul ancorei ce cade îi ritmează cântul, otgoanele grele îl însoțesc, iar freamătul elicei îl subliniază. Cântă...: „Santa-Lucia“. Dar străvechiul cântec e viu și e nou, în portul său natal, în portul „Santa-Lucia“.

La Capri ne-a suit funicularul, ca o ramă ce trece prin flori; iar de acolo ne-a luat o trăsură, care păstrează, cu umbrela din mijlocul ei, ceva din forma lecticelor romane.

Și pe un drum minunat, de curând săpat în stâncă, pornim spre Annacapri. Șoseaua aceasta se sue, agățată pe munte, până la înălțimi amețitoare, în curbe și serpentine savante, tăind din loc în loc vechea scară greco-romană, care se ridică, dintr'un avânt neîntrerupt de peste șapte sute cincizeci de trepte, până la Annacapri. Pe această scară a întâlnit Axel Munthe pentru prima oară pe Maria-Portalettera, și numai văzând acest infinit de trepte, poți înțelege nemărginita iubire inspirată lui Axel Munthe de Annacapri, care pe acea vreme n'avea altă cale de legătură cu insula, decât scara.

Dar iată-ne la Annacapri! Un orb, simbol al

suferinței în atâta frumusețe, se oferă să ne conducă. Am primit... O străduță strămtă, de nu pot trei oameni să meargă în rând, aleargă între două ziduri albe, lungi și neîntrerupte decât ici și colo de câte o mică porțiță ce parcă s'ar ascunde. Câteva trepte... și o alce, mai bine zis o cărare, pune capăt uliței pe care am venit. O luăm la stânga.

O casă... două... trei...

Am început să întreb la fiecare pas unde e San-Michele?

Deodată, un zid mare și alb, orbitor, întrerupt de fine colonade gotice și de câteva ferestre mici, romane; o poartă arabă, minunat lucrată și o inscripție foarte simplă, de bronz..., totul de o frumusețe desăvârșită.

Orbul s'a oprit! Suntem la San-Michele!

Am intrat, tăcuți, ca într'un sanctuar.

Ne-au primit, căci El nu era acolo!

Înăuntru, ca și afară, aceeași eleganță subtilă, același gust delicat; am pășit în curtea interioară, în care dansează faunul de bronz. Apoi am fost duși prin odăi!

Și când am ieșit în pergola, când toți stâlpii și toate arcadele acelea din fața mea mi-au apărut, învăluite în glicină și inconjurate de fragmentele statuelor vechi, am priceput înfine pe Axel Munthe...

Am mers... și, deodată, mi s'a deschis în față un șir de minunate coloane fine și frumoase; iar printre ele apărea, jos, jos de tot, țărnul bătut de valuri.

S'imi pare rău că nu mai am cuvinte, că nu mai pot să spun simțirile-mi de-atunci. Era o feerie, un basm și un vis...

M'am oprit și am privit în tăcere; iar în colțul colonadei, un Sfînx de marmură roșie, nepătruns și hieratic, mă imita.

Era Sfînxul adus de El din Sicilia. Iar coloanele erau rămășițe din „roba di Timberio“, căci din ea a luat Axel Munthe aproape tot ce i-a trebuit.

El a zis: — „Voi crea un stil nou, căruia nimeni nu-i va da un nume. Vreau casa mea deschisă soarelui, vântului și freamătului mării, ca templele grecești. Vreau lumină, lumină și iar lumină! Vreau coloane de marmură fără preț să susție loggii și arcade; vreau biserica transformată în tăcută bibliotecă și clopote să sune „Ave-Maria“ în fiecare seară. Și mai vreau, pe stânca cea, un Sfînx de granit roșu, din țara Faraonilor...!“

Dar unde le voi găsi oare?!

Și le-a găsit. Iar San-Michele este astăzi un vis de artă, 'nfăptuit în marmură și piatră!

Mihai M. Romniceanu

L'ENFANT SUBLIME

În ziua de 22 Mai a anului 1885, pe bulevardele Parisului, urmat de o mulțime imensă de peste un milion de spectatori, trecea un dric, dintr'acelea cu care se înmormântează de obicei săracii și își urma drumul spre Panthéon. Din timp în timp, bubuiturile tunurilor vesteau locuitorilor Parisului mărimea doliului național. După numeroase discursuri, corpul neînsuflit fu dus pe brațe în cavourile Panthéonului, cari se închiseră deasupra celui mai mare poet francez, Victor Hugo!

Sunt unele genii, cari, asemenea unor făclii, strălucesc de-odată în fața ochilor omenirii, pentru a se stinge apoi tot atât de repede. Suntem împinși (aduși) să presupunem atunci ce-ar fi făcut ele, ce operă imensă ar fi lăsat omenirii dacă firul vieții lor n'ar fi fost curmat de timpuriu. Toate popoarele deplâng moartea tânărului geniu, răpit în floarea vârstei de o soartă nemiloasă. Ce cap'o-d'opere ar fi dat omenirii lord Byron, Shelley, Millvoici, Pușkin și atâți alții dacă ar fi trăit viața întreagă.

Și iarăș sunt genii a căror existență e atât de plină, atât de complectă, încât suntem siliți să recunoaștem că ne-au dat tot ce-ar fi putut da. Tițian pictând pânze minunate până aproape de o sută de ani e un exemplu. Un altul e Victor Hugo.

Drumul spre Glorie.

Fiu al unui general al revoluției franceze, Victor Hugo a văzut lumina zilei la Besançon. Copilăria i-a fost sbuciumată de expedițiile tatălui său, pe care l-a urmat la Neapole și în Spania, unde generalul Hugo îl urmase pe regele Joseph Bonaparte. Tânărul Victor, împreună cu fratele său Eugène e dat la colegiul nobililor din Madrid, unde, deși n'avea încă doisprezece ani uimește pe profesorii săi Jesuiți cu știința sa în limba latină. Nu stă mult la colegiu, căci steaua lui Napoleon se întunecase și regele Ioseph părăsește Spania cu toți Francezii din suită. Victor Hugo, sub restaurația Bourbonilor, învață la Paris, la pensiunea Cordier. În 1817 ia parte la concursul instituit de Academie pentru poezie și face o lucrare atât de reușită, încât juriul literar crede că e o păcăleală, când află că n'are decât cincisprezece ani și nu-i acordă decât o mențiune.

Urmează apoi clasa de matematică specială la liceul Louis-le-Grand, unde e amenințat cu eliminarea fiindcă în oră citea „Le génie du christianisme” al lui Chateaubriand. Atunci se mulțumește să-și scrie numele pe bancă cu briceagul în orele de clasă.

Pe atunci Victor Hugo era regalist înfocat, potrivit părerilor mamei sale. Ieși tîin liceu ajunge în curând celebru, grație mai ales unei ode scrise cu prilejul asasinării ducelui de Berry de către Louvel. Lumea regalistă se interesează de „l'enfant sublime”, cum îi zicea Chateaubriand. Louis XVIII însuși recită celebra strofă

din oda lui Victor Hugo: „Monarque en cheveux blancs, hate-toi, le temps presse” etc.

Toate poeziile lui Victor Hugo pe vremea aceea se manifestă prin caldul lor regalism. Merge până a-l insulta pe Napoleon, pe „Buonaparte” cum scria el! Se împrietenește cu Chateaubriand și asistă împreună cu el la ceremonia încoronării lui Carol al X-lea la Reims.

În curând însă regalismul său se răcește. Prima poezie în care se vede aceasta e celebra „Ode à la Colonne”. La o recepție dela Ambasada austriacă, în 1827, mai mulți mareșali-duce ai lui Napoleon sunt anunțați, nu după numele ducatelor-victorii, ci după propriul nume. S'a văzut în aceasta ofensă insultarea Franței imperiale. Atunci scrie Victor Hugo „Ode à la Colonne”, unde „Buonaparte” devine „l'Empereur”, le „Geant”, „Napoleon”. Mareșalii săi poartă numele victoriilor lor:

„Leur voix mêlait des noms à leur vieille devise:
„Larente, Reggio, Dalmatie et Trévise!”

Și mareșalii Macdonald, Oudinot, Soult și Mortier, eroii lui Napoleon, sunt cântați de fostul regalist!

Cum explică poetul această schimbare a părerilor sale politice? O expune pe larg în „Litterature et Philosophie mêlées” și în două cuvinte în „Contemplations”:

..... j'ai grandi

În curând, liberat complect de sentimente legitimize, Victor Hugo începe lupta teribilă pentru triumful romantismului în literatură. Începe cu „Cronwell”, dramă care n'a putut fi jucată, dar a cărei prefață cuprinde crezul ideilor romantice. Se entuziasmează pentru revoluția elenă și scrie celebrele „Orientales”. Contra pedepsei cu moartea scrie „Le dernier jour d'un condamné”. Apoi încep bătăliile teatrale. Scrie „Marion Delonne”, piesă interzisă de cenzură, cu toată bunăvoința amabilă a regelui Carol al X-lea care îi face onoarea autorului să-l pună alături de... Désaugiers! Dar cu premiera lui „Hernani” încep lupte uriașe, în teatre, în jurnale, în societăți. Partizanii clasicismului nu mai conțineau cu insultele. Victor Hugo dă ca semn de recunoaștere contra acestora cuvântul spaniol „Hierro”, fier. Cu el ținea tot tineretul. În sală, în timpul spectacolului, asupra aceluiaș cuvânt, clasicii și romanticii se certau cu aprindere. „Vieillard stupide!” strigă în actul al treilea Hernani lui Don Ruy. „C'est sublime!” striga în sală un romantic, „C'est stupide!” răspunde un clasic. Ambii înțeleseseră „Vieil as de pique!”.

Paralel cu activitatea dramatică, Victor Hugo scria în toate genurile literare. Din 1822 își strânsese un volum de ode și balade. Mai târziu scrie „les Orientales”, „les Feuilles d'automne”, „les Chants du Crépuscule”, „les Voix intérieures”. Ca romane scrie, după două romane curioase din tinerețe, „Han d'Islande” și „Bug-Jargal”, celebrul roman „Notre Dame de Paris”, studiu curios și interesant al Parisului Medieval.

Deasemenea se amestecă în politică, e ales deputat, „pair de France”, ține unele discursuri celebre, cum e

acela despre Polonia și altul de Galiția. E ales membru al academiei în 1841.

Napoleon le Petit

Dar nori negri prevestitori de furtuni apar la orizont. Louis-Philippe e răsturnat, se proclamă republica franceză. Victor Hugo se repede în văltoare. E ales membru al Constituantei și apoi al Adunării Legislative, în care ocupă un loc în extrema stângă, printre noii „Montagnarzi”. Discursurile sale impresionează. În ședința din 17 Iulie 1851, combate cu furie revizuirea constituției republicane, reformă propusă de prințul-președinte, Louis-Napoleon-Bonaparte. Discursul său e violent, dur, fanatic. „Cum”, strigă el, „pentru că a fost un om care a câștigat bătălia dela Marengo și care a domnit, vrei să domnești, dumnezei, care n'ai câștigat decât lupta de la Satory! (La 10 Octombrie 1850, prințul președinte fusese aclamat de trupe, într'o paradă la Satory, cu strigăte de „Trăiască Împăratul”).

Și mai departe: „quoi! après Auguste, Augustale! quoi! parce que nous avons eu Napoléon le Grand, il faut que nous ayons Napoléon le Petit!... „Trêve aux paradis! Pour qu'on puisse mettre un aigle sur les drapeaux, il faut d'abord avoir un aigle aux Tuileries! Où est l'aigle?”.

Discursul poetului fu acoperit de aplauze și legea căzu, neîmplinind două treimi din voturi.

Atunci prințul-președinte începu să pregătească metodic lovitura de stat, care se produse în noaptea dela 1 la 2 Decembrie, 1851. Cei mai însemnați adversari fură arestați.

Victor Hugo cu mai mulți prieteni se reuniră într'o sală din rue Blanche, unde redactară o proclamație, proclamându-l pe Louis Napoléon trădător, scoțându-l afară din lege și chemând poporul la datorie. O altă proclamație era adresată armatei. Napoleon luase însă măsuri severe. Conjurații sunt incercuți de trupe. Victor Hugo ține celor câteva mii de patrioți cari erau cu el, o cuvântare inflăcărâtă, arătându-le situația disperată în care se găseau: „D'un coté, une armée et le crime; de l'autre, une poignée d'hommes et le droit. Voila cette lutte, l'acceptez-vous?”.

Armata sdrobi libertatea!

Peste câteva zile, Victor Hugo luă drumul exilului, gonit din patria lui pentru „siguranța generală a statului” împreună cu alți 66 deputați „Montagnarzi”. Lup-tase patru zile, dar fusese sdrobotit. La rândul său, vrea să-l sdrobească pe Napoleon în două cărți scrise ca fulgerul la Bruxelles: „Histoire d'une crime”, „Napoléon le Petit”. Mâna de fier a reacțiunii se 'ntinde în Belgia, guvernul belgian e silit să scornească legea Faider, declarând inviolabilitatea principilor. Din nou poetul ia calea exilului. Trece marea și sosește la Jersey, unde va sta mai tot timpul exilului. Ca altă dată Voltaire la Fernay, Victor Hugo devine la Jersey și apoi la Guernesey, un fel de patriarh, refugiu al tuturor luptătorilor pentru cauza libertății. Revoluționarii polonezi, italieni, greci, unguri, engleji, Garibaldi, Armand Barbés, mexi-

canii în luptă cu Franța, grecii în luptă cu Turcia, feniarii în luptă cu guvernul englez, cubanii în luptă cu guvernul spaniol, toți au cerut sprijinul lui Victor Hugo. Și bătrânul poet l-a dat din tot sufletul. Până și nefericitul împărat al Mexicului, Maximilian, era gata să fie salvat dela moarte printr'o scrisoare adresată de către poet lui Jaurez, scrisoare ajunsă din nefericire prea târziu.

Iar opera literară a poetului exilat e uriașă. Atunci scrie el „les Misérables”, „les Travailleurs de la Mère”, „l'Homme qui rit”, epopeele nemuritoare, omul în luptă cu societatea, cu natura, cu prejudecățile. Ideia fundamentală a lui Victor Hugo, „le laid dans le beau”, „urâtul în frumos”, apare în aureolă în personagiul nefericitului Gwinplaine l'homme qui rit, fiu de nobil, diformat din copilărie de niște ticăloși saltimbanci, dar al cărui suflet rămâne simplu, drept, nobil. În Jean Valjan, condamnat la muncă silnică pentru a fi furat o pâine, hoț, tâlhar în fața oamenilor, ajungând o figură sfântă, care se sacrifică pentru fericirea a doi tineri. Scrie uriașa epopee a veacurilor, „La Légende des Siècles”. Scrie apoi calma și uriașa poezie care se manifestă în „Contemplations”. Și bătrânul patriarh din Guernesey, planează ca un mit deasupra spiritelor omenirii.

A p o t e o z a

Imperiul lui Napoleon III se prăbușește sub loviturile lui Bismarck. Victor Hugo aleargă în patrie, dar are durerea s'o vadă sângerândă. E ales deputat de Paris în Adunarea națională, cu 213.686 voturi, 11000 mai mult decât Gambeta! Bucuria produsă de revederea patriei e scurtă! Patria e în pericol. Și cine o amenință? Țara pe care Victor Hugo o numea sora firească a Franței, țara „marilor inimi”, țara care „a avut un Beethoven, precum Grecia a avut un Homer”, Germania. „Alianța Franței cu Germania înseamnă constituția Europei; Franța și Germania unite vor sfărâma Anglia și Rusia”. Așa scrisese poetul în „le Rhin”, cu treizeci de ani înainte. Este adevărat că lovitura o da Prusia, asupra căruia Victor Hugo trecuse repede în „le Rhin”. Poetul nu era om politic! O dă dovadă în adunarea națională, când, exasperat de unele intreruperi, își dă demisia și pleacă la Bruxelles. E isgonit iarăși din Belgia și pleacă la Guernesey, pentru a trece apoi în Franța. Din nou ia condeiul poetic. Glasul Franței în sângerate se aude în tragicele poeme din „L'année terrible”. Victor Hugo se adresează Germaniei în termeni foarte aspri. La început, în „Choix entre deux nations”, nu se poate împiedica să laude geniul german. Dar în ultimul vers, după ce adresase Germaniei zeci de versuri de admirație, spune Franței doar trei cuvinte: „O, ma mère!”. Patriotismul bătrânului poet isbucnește cald în aceste trei cuvinte și continuă în tot volumul.

Ultimii ani sunt pentru Victor Hugo ani de doliu și apoteoză. Pierduse de mult părinții, soția, frații, acum își pierde fiii. Dar Franța întreagă, lumea întreagă se închina în fața lui. Piese sale sunt din nou jucate în entuziasmul publicului. Au parte de interpretarea celei

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN

În ultimul timp, opinia publică mondială, a urmărit cu viu interes desfășurarea gravelor evenimente, ce-au luat naștere prin redevinerea în actualitate a conflictului italo-abisinian.

Două țări cu trecut glorios în istorie, două țări de civilizație milenară, se înfruntă și își măsoară forțele atât de nepotrivite. Italia Cezarilor, mama genială a civilizației latine, sediul strălucitei Renașteri, și-a trimes tinerii săi în cămăși negre, înarmați cu cel mai modern material de luptă și îmbărbătați de vocea de aramă a Duceului, în contra bătrânei Abisinii, vechiul Bizanț african, martora idilei regelui Solomon cu regina din Saba, care și-a strâns slabii săi războinici, negri la față și la trup, pentru a-și apăra libertatea atât de sfântă și cu atâtea sacrificii păstrată.

Scipirea aurului ascuns în subsolul abisinian, a fascinat de veacuri, nu numai pe Italieni, dar pe toți alții

mai mari artiști franceze, Sarah Bernhard, care în memoriile ei, îi consacră pagini de caldă admirație. E mișcător capitolul unde ni-l zugrăvește pe bătrânul poet ducând pe umeri povara unei bătrânețe cerșetoare. Și tot mai scrie! Versuri, dramă, studii, roman, toate afară din nou. Și în sfârșit, în Mai 1885, în Parisul unde a avut cele mari izbânzii literare, încununat de apoteoză, Victor Hugo se stinge în brațele amicilor săi. Și în cavouriile Pantheonului, alături de geniile secolului trecut, alături de Mirabeau, de Rousseau și de Voltaire, pe cari i-a combătut, dar pe cari i-a venerat, poporul Parisului, tăcut, îndoliat, se înclină în fața cadavrului său, căci a spus-o chiar el:

„Ceux qui pieusement sont morts pour la patrie
„On droit qu'a leur cercueil la foule vienne et prie.
„Parmi les plus beaux noms leur nom est le plus beau.
„Toute gloire près d'eux passe et tombe éphémère;
„Et, comme ferait une mère,
„La voix d'un peuple entier les berce eu leur tombeau“.

Articolul meu s'a terminat. Am vrut să strâng în câteva linii viața unui mare poet francez, viață nu calmă nu senină, ca a atător alții, ci o viață sbuciumată, tistă uneori, demnă întotdeauna. Victor Hugo e reprezentantul cel mai vrednic al Franței din secolul trecut. A trecut prin toate perioadele ei, unele glorioase, altele triste, altele chiar nedemne. În opera lui se oglindește sufletul Franței. A fost regalist înlocat sub Burboni, bonapartist, sub Louis-Philippe, Montagnard sub Napoleon III. A fugit, a strigat în fața întregii lumi ideile sale și viața lui e strâns legată de istoria Franței. Și putem zice, împreună cu el, citind viața sa:

„Ainsi d'un peuple entier je feuilletais l'histoire!
„Livre fatal de deuil, de grandeur, de victoire.
„Et je sentais frémir mon luth contemporain,
„Chaque fois que passait un grand nom, un grand crime
„Et gue l'une sur l'autre, avec un bruit sublime,
„Retombaient les pages d'airain.

Dan A. Lăzărescu

nesățioși și dornici de bogății, însă toate încercările de a se introduce un protectorat străin asupra Abisiniei, au eșuat, grație vitejiei și curajului locuitorilor, iar amintirea înfrângerilor suferite în trecut, ar înfiora pe orice soldat italian, trimes actualmente să lupte în Abisinia.

O privire retrospectivă în istorie, ne va lămurii.

Ne atlam în anul 1885. În Abisinia domnește rassul Dedjaz-Kassai, încoronat de Englezi ca Negus-Negusti, cu numele de Iohannes II, încă din 1872. Italienii stabiliți în portul Assab (Marea Roșie), reușesc susținuți de Eng'ezi, cari contau atunci într'un eventual ajutor italian în Africa Orientală, să-și întindă posesiunile până în Massaua, care făcea parte din Egipt, atunci tributar Imperiului otoman, formând astfel, colonia Eritreii de astăzi. O vecinătate a Italienilor, îngrijora însă pe Negusului Iohannes, care a și trimes trupe să cuprindă regiunea ocupată de aceștia. Răspunsul guvernului italian, nu se lăsă prea mult așteptat, deoarece imediat un corp expediționar fu imbarcat la Neapoli, cu destinația Massaua, pentru a înfrânge pe Negusul Iohannes, impunând astfel Abisiniei protectorat italian.

Dar succesul italienilor, întârzia să se arate, greutatea aprovizionării, lipsa de apă și clima neobișnuită, fiind inconveniente de neînălțurate.

Însfârșit, când se dădu la Dogali lupta decisivă, cu tot armamentul de care dispuneau, italienii sunt complect învinși și măcelăriți până la unu. Dar soarta făcu pe Abisinieni să nu poată profita de succes, Negusul Iohannes fiind omorât într'o ciocnire cu Sudaneezii. În locul său Italienii instalară atunci pe ras Menelik ca Negus, semnând cu el tratatul de la Ucciali (1889), prin care numai în textul italian nu și în cel abisinian, Italia stabilea un protectorat de fapt asupra Abisiniei, protectorat de astfel recunoscut și de tratativele anglo-italiene din 1891.

Zece ani s'au scurs de la bătălia de la Doyali, fără nici un eveniment mai important între cele două țări. Dar în 1894 divergența textelor tratatului de la Ucciali, conduce la un nou conflict.

Italienii își revendică drepturile asupra Abisiniei, cerând lui Menelik, fostul lor aliat, să se pună de bună voie sub protectoratul lor; la refuzul categoric al acestuia guvernul italian, trimite 20.000 de soldați, sub conducerea generalului Baratieri, pentru a supune pe Menelik, revanșând astfel înfrângerea de la Doyali.

Într'adevăr, Italienii înaintează până la Adua pe care o cuceresc, dar teritoriul abisinian oferă surprize; un defileu necunoscut a fost deajuns, pentru ca armata italiană să fie impresurată și masacrată complet, Italia pierzând astfel toate beneficiile tratatului de la Ucciali, recunoscând deplina independență a Abisiniei.

Anii au trecut și înfățișarea întregii lumi s'a schimbat. Europa, se află acum în fața unei Italii renăscute, un tânăr și viril imperiu fascist, plin de ambiții naționale și animat de un formidabil dinamism de producție, pregătit să se impună din nou în istorie. Dimensiunile pe-

PRINȚESA GHIȚĂRILOR

Nici nu și-a schimbat încă haina de dolii și Belgia suferă o nouă pierdere, tot atât de dureroasă ca aceia ce i-o îmbrăcase. După regele Albert destinul a voit ca Belgia să piardă pe tânăra sa regină, venită de departe să împartă cu mândrul ei soț greutatea unei domnii.

La moartea regelui Albert, Belgia a plâns cu respect cu devotament. Pentru regina Astrid lacrimile sale au fost plânsete de desnădejde, de duioșenie, de dragoste sfărâmată.

În nouă ani ea cucerise prin grația ei sufletul Belgiei. Prințesă de Suedia, nu cunoștea la sosirea ei în Belgia nici franceza, nici flamană, limbile noii sale patrii. Dar Belgienii o știau strănepoata lui Bernadotte și supușii regelui soldat își aminteau mândrul ei răspuns, din timpul războiului, către o guvernantă germană:

„Sunt lucruri, ce nu se spun unei nepoate de Bernadotte“.

Această nefericită regină, ce moare în anii cei mai frumoși ai tinereții, era fiica fratelui re-

gelui Suediei, supranumit „Prințul Albastru“, pentru frumoasele sale uniforme albastru-azur, pe care le purta cu atâta măreție. Avea dela tatăl ei tocmai această măreție, contopită cu grația ei feminină. O chema Astrid, cece înseamnă „gata să-și dea inima“.

Această inimă și-o dăduse poporului, soțului și copiilor săi.

Înțelegea suferințele tuturor și ajuta pe toți. Venea în ajutorul săracilor, orfanilor și șomeurilor. Anul trecut a cutreerat regatul ca să împarte ajutoarele primite din partea bogaților belgieni, ce au răspuns prin aceasta la chemarea ei.

Opera ei va rămâne; dar ea „Zâna din povești“ nu va mai fi și mulți vor fi aceia, ce vor plânge, așteptând zadarnic în serile de iarnă, pe acea blondă zână, pe Prințesa Ghițărilor, care va rămâne în memoria lor, ca un simbol de bunătate și măreție.

Dinu Franasovici

ninsulei devenind neincăpătoare celor 44 milioane de locuitori, ochii tuturor se îndreaptă din nou spre înaltele podișuri abisinieni, socotite ca singurul refugiu locuibil și cultivabil.

De data aceasta însă, Italia va întâmpina rezistența Angliei, care a obținut, de la guvernul abisinian în 1902, un fel de ipotecă asupra tuturor construcțiilor hidraulice făcute lacului Tsana, susceptibile să modifice regimul apelor Nilului albastru și afluenților săi, din teritoriul abisinian. Intreaga prosperitate economică a Egiptului și Sudanului anglo-egiptean, depinde de Nilul albastru și cel alb, Anglia ne dispunând însă decât de sursele celui de al doilea, cari se găsesc în Uganda (lacul Albert) posesiune britanică. Dar orice irigație construită în basinul abisinian al Nilului albastru, în timpul perioadei de secetă egipteană, ar periclita instalațiile stabilite încă de mult asupra fluviului, în Egipt și Sudan; deci deținând sursele fluviilor, Anglia deține Egiptul și Sudanul, ne având nici un interes ca Abisinia, mai ales o putere străină, să dispună de ele.

Așa se explică, cum recunoscând zona de influență italiană în Abisinia, Anglia își păstrează formal drepturile sale hidraulice, asupra bazinului abisinian al Nilului albastru. Dar în timp ce tratatul tripartit din 1906, a prevăzut zonei italiene și un caracter politic, cu „uniunea teritorială“ la răsărit de Adis-Abeba, de Erytreia și de Somalia italiană, acela menționat în convenția anglo-italiană din Decembrie 1925, (doi ani după admiterea Abisiniei în Societatea Națiunilor), nu avea decât un caracter pur economic. Nu dură însă mult, deoarece în două acte diplomatice, ne recunoscute de Negus, Anglia, specificând respectul independenței și integrității teritoriale (stabilite încă din 1923 prin pactul cu

S. N.) admitea împărțirea Abisiniei în zone de influență sub rezerva respectării drepturilor hidraulice engleze, cu preponderența Italiei, în proporție de două treimi. Aceasta se întâmpla în epoca în care Italia, aliata Angliei, asigura acesteia prin rivalitatea franco-italiană, stăpânirea în Mediterană, cu minimum de cheltuieli.

Dar politica Angliei se schimbă, când în urma incidentelor italo-etioپیene din Gondau și Ual-Ual, la sfârșitul anului 1934, Italia a manifestat dorința de a stabili definitiv problema abisiniană. Anglia se găsea acum în fața Italiei complet transformată de d. Mussolini, în fața Italiei fasciste, orientată spre un imperiu colonial neoroman, înglobând Egiptul și Sudanul anglo-egiptean, regiuni de importanță vitală pentru Imperiul britanic și în sfârșit în fața Italiei împăcată cu Franța, împăcare privită de amiralitatea din Londra ca o amenințare virtuală a forțelor engleze din Mediterană.

Mai mult, progresul din ultimul timp al aviației, a dat Abisiniei o importanță considerabilă, socotind-o că un vast aerodrom în drumul spre Indii și spre Cap, așa încât problema abisiniană pentru Anglia, nu mai putea fi soluționată după tratatele din 1906 și 1935.

După eșecul propunerii engleze făcute Italiei, de a accepta Ogadenu, (Iunie 1935), după ruptura conferinței celor trei puteri semnatare ale tratatului din 1906, chestiunea ne putând fi soluționată decât printr'un condominium (suveranitate comună a mai multor puteri) de trei, sub supravegherea Societății Națiunilor, chestiunea a fost raportată în fața Genevei.

Toate mijloacele diplomatice nefiind însă satisfăcătoare, cuvântul, ca și în 1896, a fost dat tunului, care va hotărâ soarta celor două țări.

Mircea Teodoru

Ocolul lumii într'o zi, la expoziția din Bruxelles

La chemarea Belgiei a răspuns întreaga Europă, afară de Jugoslavia ce-și plânge încă regele mort, prea tână republică a Spaniei, Germania încă supărată și U. R. S. S.

În schimb, participarea extra-europeană a Braziliei și a Chili-ului precum și cea a statelor coloniale, au permis expoziției dela Bruxelles să-și ia titlatura de „universală“.

Admirabil așezată în mijlocul unei foste păduri, inteligent detrișată, expoziția dela Bruxelles interesează, și chiar pasionează pe vizitator, fără să-l obosească printr'o prea amănunțită documentare. Fiecare țară participantă a căutat să condenseze pe bucățica de pământ ce i-a fost acordată, elementele principale ale specificului ei, încercând în același timp să arate, cu sinceritate, rangul pe care îl ocupă în civilizația care nu cunoaște hotare de neam. — În mare parte, s'a izbutit.

Dar mai mult decât toți, a reușit „Grand Duché de Luxembourg“. Țara aceea mică, așa de mică încât multe hărți uită să o menționeze, a strâns, în cel mai bogat pavilion al expoziției, produsele muncii harnicului său popor. Mai bine decât oricare altul, acest popor a știut să utilizeze factorul indispensabil civilizației moderne: fierul. Subt sute de forme, cu mii de întrebunțări apare aici fierul, cu care mașini complicate au făcut tot ce au vrut. Datorită industriei metalurgice și numeroaselor ei ramuri, în ducatul Luxemburgului domnește o bună stare generală așa cum arată numeroasele fotografii cu sate curate și cu orașe înfloritoare, cu fabrici ideale și cu ferme model. În pav. Luxemburgului dela expoziția din Bruxelles, am văzut că fericirea nu iubește niciodată grandoarea și imensitatea; sălașul ei e totdeauna un cuib mic și discret așa cum este mititelul „Grand Duché de Luxembourg“.

Și în pavilionul Cehoslovaciei, industria ocupă locul de frunte. Ochii întârzie multă vreme asupra sticlărilor de Boemica, măestru lucrare ca arta pe care numai o experiență de veacuri o poate avea. O bună parte a pavilionului Cehoslovac este închinată memoriei lui Bata, care dând de lucru la mii de mâini nevoiașe, a bine meritat dela patria sa.

Fotografiile artistice care împodobesc pereții căutând să evidențieze pitorescul țării, fac pe vizitator să-și promită în gând că se va duce odată și odată să vadă castelele Pragăi și zăpezile Tatrei.

În ceea ce privește propaganda turistică, Polonia deține de departe, întâietatea. Intregul pavilion de altfel este consacrat unicului scop: să dovedească cât de atrăgătoare este o excursie în țara lui Mickiewicz. Prin tot felul de afișe, reclame mai mult sau mai puțin ingenioase, asupra iefinătății drumurilor și a confortului hotelurilor, pavilionul Poloniei reușește să plictisească pe vizitator cu nemăsurata lui silință de a convinge. O invitație nu se face trăgând pe cineva de mânecă.

O bună parte din teritoriul expoziției a fost acaparat de Italia care e cheltuit sume fabuloase pentru a-și a-

menaia numeroasele pavilioane. Un turn înalt, numai din fier, simbolizează, probabil, prosperitatea italiană. Pavilionul principal, construit cu o vădită intenție de a impresiona, cuprinde statistici și constatări asupra bine facerilor fascismului. De pe perete Ducele privește crunt fără să îngăduie contraziceri. Pe peretele din față, „regele“ abia îndrăznește să ridice ochii la „supusul“ său Mussolini. Peste tot citate din discursurile ducelui; alături de fotografii cu cămăși negre aplaudând frenetic. Nu știu totuși dacă toate acestea au câștigat noi partizani fascismului; căci în loc de propagandă ele n'au făcut decât reclamă.

Părăsind Italia, Alpii nu-mi stau în cale, așa că pot pătrunde cu ușurință în Elveția, unde vizitatorii sunt primiți cu cântec de ceasornice. În vitrinele bogat luminate ale hall-ului principal din pavilionul Elveției, am admirat îndelung acele mici minuni ale tehnicii moderne, ceasornicele de mână și de buzunar. În fundul sălii, pe o estradă, sunt adunate comori din orologeria trecutului. — Aci, un ceasornic cu admirabile încrustații pe care ultima oară l-au întors mâini delicates cu sânge albastru de marchiză; apoi, o pendulă de sidex care și-a bătut tic-tacul în ritmul grațios al meunetului; mai departe, un ceas de masă cu care un regalist și-a măsurat ultimele clipe de viață, în timpul revoluției franceze. Complicatele încrustații ale sidexului, migăloasele dantelări de aur, nenumăratele înflorituri care fac din fiecare ceasornic o capod'operă artistică, dovedesc din plin că oamenii de altă dată posedau o mare calitate, azi pe cale de complectă dispariție: răbdarea. — În celelalte săli, Elveția arată cum a știut să capteze energiile naturale cu ajutorul cărora prelucrează lemnul, materie primă în abundență în pădurile lui Wilhelm Tell. Fotografii cu peisagii feerice, ce se strecoară pe ici colo, amintesc celor care n'au văzut Elveția, de un ideal încă neînfăptuit: o călătorie în țara cu munți albi și lacuri albastre.

Am ajuns apoi în fața unui pavilion mare, fără nume, străjuit de două drapele grele, pe care vântul nu le poate urni. Anglia, mândră, a socotit că nu mai are nevoie de altă carte de vizită. În centrul pavilionului, la loc de cinste, se află un imens glob pământesc pe care sunt însemnate cu roșu coloniile britanice. Fără să vreau, roșul acela îmi aduce aminte de sângele bieților sălbateci pe care fără cruțare l-au vărsat tunurile „civilizației“ engleze. (Anglia are însă remușcări; dea- ceea ia astăzi partea Abisiniei). — În restul pavilionului întălnesc peste tot mașini cu roate și roțițe multe, care fac sgomote sacadate, de parc'ar vorbi și ele englezește. În acele mașini stă puterea poporului ce stăpânește un sfert de pământ.

Un salt peste o invizibilă mare a Mănecii și am intrat în pavilionul Franței, alăturat cu cel al Parisului. În cele două pavilioane, țara libertății și orașul lumină au dovedit odată mai mult că dacă poporul francez și-a

pierdut supremația politică, nici un alt popor al lumii nu-i va putea răpi întâietatea în artă; gustul și finețea francezilor rămân pentru totdeauna, inegalabile.

Trecând prin fața unei colibe de bărne, cu numele „Bulgaria” din care se aud zbierăte (probabil muzică populară), am ajuns în Austria. În pavilionul lor, austriacii nu s’au sfiit să spună că sunt fericiți și că granițele țărișoarei lor le ajung: „Klein, aber mein” par că spun tirolezii zămbitori din fotografii, gata să tragă un chiot de-al lor, care ar sparge desigur pereții de carton subțire al pavilionului.

Izolată de o lume ce-i este străină, prin șanțuri și metereze „Vieux Bruxelles” își trăește viața lui de odinioară într’un colț al expoziției. Cu frică trec pe lângă jandarul cu fireturi multe de la intrare gata parcă să-mi pună pe umăr mâna de fier a absolutismului: Au nom du Roi... În mijlocul unei pieți cu cafenele multe în care se mănâncă prost și se petrece bine, un individ schingiește două biete maimuțe care fac lumca să rădă. În Bruxelles-ul de altă dată nu exista protecția animalelor, iar mentalitatea medievală își mai găsește și astăzi destui adepți.

După un scurt popas în pavilionul întunecat al Norvegiei, cu atmosferă tristă de roman ibsenian, decorul mediteran în mijlocul căruia Siria, Egiptul și Persia își desfășură bogățiile lor exotice, pare și mai plin de soare.

Cine calcă pragul pavilionului Braziliei, primește drept răsplată o ceașcă de cafea. Brazilienii au găsit înfășurit un debușeu pentru cafeaua pe care înainte o aruncau în mare; din nefericire, efemer și puțin rentabil — Îndepărtatul Chili se mândrește cu câțiva saci de salpetru.

Peste drum de cele două pavilioane sud-americane, se înalță turnul falnic al Olandei. Vecina și amica Belgiei a ținut și ea să arate lumii ce e în stare un popor mic dar hotărât, care se pricepe tot atât de bine să facă rotoagoale de brânză cât și să se lupte cu marea supărăcioasă. Diversitatea standurilor din pavilionul Olandei, contrastează profund cu simplitatea excesivă a celor două de peste ocean. Puțin măgulitor contrast pentru latina gintă...

Din fericire, mai are un cuvânt de spus un pavilion din apropiere, pe care, nu fără tresărire citesc un nume: România. — Pe dinafară, Mac Constantinescu a gravat scene din viața industrială a României, emnamente agricole. În interior domnește o sobrietate binevenită. Cu plăcere, cu mândrie chiar, am văzut că străinii sunt atrași în mod deosebit de splendidele exemplare din vechea noastră artă bisericească; mulți s’au oprit și în fața imitației comoarei dela Pietroasa și a unui coif în jurul căruia s’a făcut de curând multă valvă. Partea rezervată industriei românești amintește, în mic, expozițiile dela Parcul Carol. În mijlocul pavilionului se află o expoziție de pictură. Trecutul este bine reprezentat; din plastica modernă lipsesc însă nume pe deplin consacrate.

„Pour la bonne bouche” îmi rămăseseră pavilionul Belgiei și „les Grands Palais”. Din nefericire, expoziția

se culcă de vreme, (la ora 7 porțile pavilioanelor se închid). A trebuit astfel să mă grăbesc tocmai atunci când era mai puțin indicat să fac aceasta. În pavilionul Belgiei s’a dat mare importanță asistenței sociale pusă sub oblăduirea și îndrumarea Reginei, care s’a suit la cer înainte să-și vadă opera dusă la capăt. N’aș fi crezut niciodată că există pe lume o țară în care statul trimite în fiecare casă de om nevoieș un doctor ca să-l întrebe ce-l doare. În Belgia rar moare un om de tuberculoză, iar cancerul este vindecabil în primele faze. Cât de departe este răsăritul de apus!

În sfârșit, Grand Palais cu gara ideală. Trenuri ca în povești, locomotive ultra perfecționate, vagoane de basm apoi... multe ar mai fi fost de văzut și de spus dacă paznicul nu m’ar fi dat politicoș afară, odată cu cea de a șaptea bătae a ceasornicilor.

Când am ieșit din Grand Palais, expoziția îmbrăcase haină de seară. Din colțuri văzute și nevăzute, lumini se imprăștie în văzduh, gonind departe noaptea care n’are ce căuta aici. Jos, pe pământ, reflectoare puternice se joacă cu pânzele de apă, schimbându-le la fiecare clipă culoarea. Și curcubeul acela nestatornic te face parcă să uiți furtuna de necazuri din care este împletită viața și să crezi în seninul zilelor mai bune.

G. I. Florian

CULTURALE

Editura „Adevărul” a pus în vitrină cu prilejul aniversării M. S. Regina Maria, al III-lea tom din „Povestea vieții” augustei scriitoare.

✱

La 1 Decembrie a. c. va avea loc vernisajul expoziției pictorului *Tache Soroceanu*, una din cele mai reprezentative și originale figuri din plastica românească contemporană. Expoziția va fi adăpostită în Salonul Atheneului Român.

✱

Opera Română a deschis stagiunea 1935—36 cu două lucrări originale. Critica muzicală a subliniat în unanimitate, această încercare de a promova muzica românească.

✱

Directorul teatrelor și distinsul conferențiar, D-l Ion Marin Sadoveanu va ține un nou ciclu de conferințe experimentale: „*Tragediile regale ale lui Shakespeare*”.

✱

„**Lorelei**” se va chema noul roman al subtitlului scriitor ieșan, Ionel Teodoreanu.

După cum se aude, „Lorelei” va trata o temă de vibrantă actualitate.

✱

Părintele Gala Galaction a scris un nou roman „*La răspântia de veacuri*”, care a și apărut la „Cultura Națională”.

PRIETENI

E ora de istorie. În clasă e o atmosferă grea, în care Paulian simte că se înăbușe. Ascultă explicația fără să prindă înțelesul cuvintelor. Ar vrea să vorbească cu cineva, dar vecinul de bancă i-a spus să-l lase să ia note. Din când în când îl privește mirat, cum scrie cu înfrigurare. Mai înainte nu era așa! Ce discuții aveau ei în orele astea anoste! Dar acum Nelu s'a schimbat. Simte bine asta! Și iar îl privește, urmărindu-și gândul și ne mai luând seama, nici la explicație, nici la ce se petrece afară, unde se aud râsete. Și-l amintește pe Nelu așa cum era înainte: vesel, fără griji, totdeauna gata să vie, prin clasa întâia, pe maidan la oină și la poarcă, iar mai tarziu la foot-ball, rugby și tennis. Acum nu mai vine de loc. Totdeauna se scuză. Care să fie pricina? Și iar face o comparație între Nelu de-acum și cel de altă dată. O secundă îi pare, că a ghicit, cauza schimbării, dar prietenia lui acoperă numaidecât lumina făcută, căci nu-și poate învinovăți prietenul de un astfel de lucru.

Fruntea lui Paulian, pe care gândurile dinlăuntru, își arată chipul lor luminos sau întunecos, a atras luarea aminte a profesorului, care văzându-l neatent îi și pune o întrebare:

— „Dece a fost silit. Temistocle să fugă din Atena?“

Auzindu-și numele, Paulian tresare și apoi se ridică în picioare și privește mirat la profesor! Nici nu știe măcar dacă Temistocle a fugit sau nu din Atena! Dar să mai spună și de ce!

Profesorul îi face semn să stea jos și punând ceva în catalog:

— „Acum îți pun numai minus, că ești băiat bun, dar altă dată ai să iei trei!“

Paulian privește cu coada ochiului la Nelu și vede parcă răsfrângându-i-se buzele într'un suris de mulțumire. Și acum gândul de adineori numai poate fi oprit.

— „Din ambiție e gelos“, îi spune cineva dinlăuntru.

— „Bine, dar nu văd dece!“

— „Nu uita că tu ai fost totdeauna premiant întâi și el n'a fost decât al doilea“.

— „Da, dar niciodată n'a arătat măcar urmă de părere de rău“.

— „Uită însă, că, numele tău o să fie scris pe tabla de onoare și poate are ambiția să nu fii nici tu, dacă nu poate să fie și el“.

Încercă să alunge gândurile, dar ele veneau într'una, tot mai viguroase.

În recreație, l-a luat pe Nelu de braț și, dând la o parte pe cei ce veneau să se alăture, au

început să se plimbe. Deodată, întrebarea lui Paulian face pe Nelu să tresară:

— „Spune-mi Nelule, de ce te-ai schimbat?“

— „Eu?! Dar nu m'am schimbat de loc!“

— „Ba da! Înainte nu-ți păsa de loc de note și acum înveți, de parcă ai vrea, să treci premiantul întâiu!“

Nelu n'a mai tresărit, dar râsul suna falș pe buzele lui. În sufletul lui Paulian parcă au început, să se învârtască zeci de roți de moară, duduind năprasnic.

* * *

Au trecut mai multe zile. Uneori, Nelu încearcă să vadă pe fața lui Paulian ce gânduri îl frământă. Nimic nu poate desluși! Paulian e tot așa de prietenos ca mai înainte. Dar o schimbare tot s'a făcut. Notele cele mari numai sunt ale lui Paulian, deși nimeni nu bagă de seamă că talgerul cântarului înclină acum spre Nelu.

* * *

La serbarea de sfârșit de an, spre uimirea tuturor, nu Paulian Alexandru ia premiul I, ci Danielescu Corneliu. Acesta urcă zămbitor cele câteva trepte și-și primește răsplata.

Cu cărțile la subțioară, se duce la Paulian acasă, căci acesta nu venise la școală. Dacă l-ai fi întrebat de ce se duce, n'ar fi putut să-ți spună. Îl mâna ceva necunoscut. Paulian întârzie însă și Nelu simte că începe să se plictisească. Își plimbă ochii prin odaie, și-i oprește pe bibliotecă și apoi se hotărăște să ia o carte. Când ia cartea, se aude deodată un fășait și uitându-se să vadă ce-a căzut, găsește un caiet cartonat. Pe prima pagină scris cu litere înflorite: „Jurnalul meu“, iar dedesubt iscălitura lui Paulian subliniată. Un zămbet, în care curiozitatea se amesteca cu ironia înflorește în colțul buzelor, pe când răsfoiește paginile. Și amintește deodată de întrebarea lui Paulian de astă toamnă și începe să caute înfrigurat paginile acelea. Le-a găsit și acum citește lacom:

14—XI—1933.

„Am notat mai acum câteva zile că simt o schimbare la Nelu. Azi, după ora de istorie, am găsit pricina: Lui Nelu îi pare rău că am fost întotdeauna I, iar el doar al II-lea. Și gândindu-mă de când a început să se schimbe n'am găsit decât un singur lucru: Luna trecută la vre-o săptămână după ce am început școala, am văzut un servitor scriind un nume pe tabla de marmură de jos. L'am întrebat și mi-a spus că pe toți cari au fost premiați I în toate clasele îi scrie acolo. Mă doare să văd că Nelu numai mă iubește ca înainte, dar eu o să caut să fiu

RÂNDURI PENTRU MAESTRU ȘI PENTRU GIB...

Octombrie, luna care ne-a părăsit de curând, a fost din cruda voință a soartei, trist prilej de doliu pentru teatrul și literile românești.

Astfel în noaptea de 15 spre 16 ale trecutei luni, s'a sfârșit la ore târzii după miezul nopții Maestrul Constantin Nottara.

Slujitor al vechii garde Grigore Manolescu — Aristizza Romanescu — Iancu Petrescu și Agatha Bârsescu, Maestrul se stinge după o carieră de glorie, pe altarul Thaliei, tocmai atunci când prietenii și pasionații admiratori, trebuiau să facă prilej de sărbătorire din aniversarea a șese decenii de crâncenă luptă pentru teatrul românesc.

Cu Constantin Nottara, pierdem nu numai un mare actor, ci și un mare om.

Om de o rară eleganță sufletească, de o aristocrată distincție în expresie, Maestrul a imprumutat fiecărui personaj, ce a intruchipat, o fărâma din finețea simțirii lui.

Ca profesor la Academia Regală de Artă Dramatică, Nottara a pus în prelegerile sale, toată căldura, toată dragostea lui de artă și toată uriașa experiență acumulată în mii de reprezentanții, în sute de roluri din tot repertoriul dela tragedia clasică până la drama modernă și în zeci de turnee de-acurmezișul țării, pentru a asigura teatrului românesc, valori dramatice care să-l cinstească atunci, când, el, Maestrul se va fi oprit pentru totdeauna din sbuciumul adânc al sufletului, pe care-l punea în creația fiecărui personaj.

Dacă în urma unui literat, dăinuește dincolo de mormânt, gândirea lui, concentrată în tomuri, dacă după un virtuos componist, rămâne să încante sufletul urmașilor, muzica lui, dacă tablourile sau statuetele păstrează imaginea eternă a unui corifeu al plasticiei, după un mare actor nu rămâne decât amintirea. Arareori mai găsești în sertare colbăite, un program îngălbenit de vreme, sau un articol de gazetă, purtând pece-

tot prieten cu el și mă hotărâsc aici ca să fac ca el să iasă I și poate astlel să-mi fie iar prieten iubit“.

Nelu simte un nod în gât, iar ochii i se împăienjesc. Prietenul lui a fost nobil, iar el...! Vrea să plece, dar în ușe întâlnește pe Paulian, care i întinde mâna. Privește mirat la fața tulburată și văzând caietul înțelege! Nelu mai mult murmură:

— „Iartă-mă Pauliene... Nu știu dacă pot să-ți zic prieten“.

Mircea Bărbulescu

tia timpului, relicve scumpe din cariera unui actor, scumpe amintiri ale unei glorii apuse, obiecte ce-ți aduc lacrimi în ochi și melancolie în glas.

Deacea, vom socoti ca o datorie sfântă, a noastră, a generației depe băncile școalei, de-a păstra intactă totdeauna, imaginea marelui actor și mai ales a omului de mare delicateță sufletească: Constantin Nottara.

* * *

Cu rinichii sfârtecați de tuberculoză, cu trupul istovit de grelele casne ale suferinței, pe un pat rece din „Spitalul gardienilor publici“, și-a dat ultima suflare, abea o săptămână după Maestrul, după patruzeci de ani de frământare pe această lume, îndrăgostitul de viață, Gib Mihăescu.

Dacă sfârșitul lui Nottara, sfâșit oarecum fatal, așteptat, a avut darul de a îndureră profund fără a uimi, însă, moartea scriitorului și gazetarului Gib Mihăescu a căzut cu fulgerare de trăznet în mijlocul întregii spiritualități românești.

Căci Gib, este răpit vieții brusc, nemilos, atunci când întreaga lui simțire se cristalizase, intru atingerea perfecțiunii epice.

Gib Mihăescu s'a dovedit a fi un fin psiholog, și nu un psiholog analist, după clasice metode filosofice, ci un pasionat scormonitor al stărilor sufletești anormale, obsedante, morbide. El a analizat cu atita profunzime, ciudatul caz de obsesie erotică, al locotenentului Ragaiac, în romanul „Rusoaica“, precum și pe halucinanta și misterioasa „Dona Alba“.

Gib a făurit în literatura românească, autenticul roman psiho-analitic, adevăratul epic, lucid incisiv, în sufletul turburat al omului.

...Și această capacitate, mai mult decât valoroasă este retezată în culmea puterii creatoare, de o boală nemiloasă, lăsând în urmă două romane în manuscris, incomplete, neterminate, ca și viața prea scurtă a lui Gib. Se va găsi oare cineva, care confundându-și complect, spiritalul cu simțirea lui Gib, să dea sfârșit, operei însemnate de pecetea morții? Nu cred, că ar fi posibil vreodată.

Din nefericire posteritatea va trebui să se mulțumească cu puținele dar adâncile dare, pe care Gib Mihăescu le-a lăsat în gândirea românească. Opera regretatului scriitor, va rămâne, dincolo de moarte, dovada necontestată a unei valori, pe care literele românești, o pierde atât de timpuriu.

Mihai Manolescu

C A S T E L U L

*Din nou m'a cuprins reveria
Și nu pot de gânduri să scap.
În vis revăd copilăria
Și clatin din albul meu cap.*

*Acolo se 'nalță pe-o culme
Un mândru, un falnic castel;
Cunosc ale sale creneluri
Și poarta cu aripi de oțel.*

*Și leii din scutul de piatră
Atât de duios mă privesc!
Silut aste vechi cunoștințe
Și 'n jurul grădinii pornesc.*

(După Chamisso)

*Aci, la fântână, stă sfinxul!
Frumosul migdal a 'nflorit.
Și după acele ferestre
Întâiul vis mi-am făurit.*

*Bătrâna capelă păstrează
Mormântul strămoșilor mei.
În scutul străvechiu stau de pază
De piatră heraldicii lei.*

*Și ochii nu pot să citească
Cei scris pe bătrânul mormânt.
Prin gratii o rază de soare
Se joacă pe fețe de sfânt.*

*Castel al părinților, astfel
Din minte îmi stai neclintit,
Azi ești o ruină și plugul
Răstoarnă pământu-ți iubit.*

*Țărână prea scumpă, mănoasă
Să fii! așa-ți cuvântează!
Și chiar, aceluia ce trece
Cu plugul, noroc îi urez!*

*Din nou voi să plec eu acuma
De-alungul acestui pământ,
Cu harfa în mână, de-apururi
Din țară în țară să cânt.*

Dan Lăzărescu

AVRAM IANCU LA TEATRUL NAȚIONAL

Teatrul Național și-a deschis porțile în seara de 14 Septembrie cu Avram Iancu, piesa scriitorului, de deosebită sensibilitate Lucian Blaga.

Prin realele ei calități, Avram Iancu este sortită să intre în antologia teatrului și a gândirii românești.

Numai cine a văzut această piesă și a simțit acele vibrații puternice, pe care prin mijlocirea scenei, Lucian Blaga a știut să le insufle ori cărui spectator; și numai cine a putut gusta citind cu atenție, adâncul înțeles al acelor replici, în aparență simple, cari au totuși pecetia unei fine sensibilități și a unei gândiri ce năzuiește spre geniu, își poate da seama ce eveniment înseamnă pentru cultura românească Avram Iancu al lui Lucian Blaga.

Și pe deasupra, cu simțul unui fin observator și cu autoritatea unui mare gânditor, d-nul Blaga a știut să prindă în linii precise de o deosebită vigoare specificul nostru național.

Dar cu toate astea, nu trebuie să credem că Avram Iancu este o piesă istorică, tip, cu subiect național.

O nu! Departe de asta!

Piesa D-lui Blaga este o lucrare sortită să rămână eternă, deoarece conflictul ei este adânc omenesc: *sacrificarea totală pentru un ideal.*

Iar întreaga caracteristică a piesei Avram Iancu stă în câteva cuvinte pe care Blaga le-a prins minunat și le-a gândit adânc,

Avram Iancu, învins de diplomația austriacă, vine la tatăl său să-l roage să vândă casa, pen-

tru a avea fonduri spre a-și duce mai departe acțiunea.

Tatăl la început refuză; dar până la sfârșit este convins și răspunde fiului său prin cuvintele în care Blaga a știut să sintetizeze și conflictul piesei și să caracterizeze specificul nostru național.

Tatăl lui Iancu: „vinde și cosa..., vinde și plugul..., și icoana..., și tot... și...”
cortina cade.

În aceste cuvinte banale, însă bine plasate, se oglindește specificul nostru național. Românul fiind prin însăși esența lui un tradiționalist, un conservator și un sentimental este strâns legat de casă, de casa fie părintească, fie strănsă în grea trudă, o iubește; plugul este mijlocul cel mai intim al existenței sale, tovarășul de muncă cel mai scump, iar icoana este simbolul credinței, simbolul înălțării lui spirituale.

Iată caracteristicile românului prinse în trei cuvinte:

Iubitor de glie și de familie, plugar, credincios în puterea divină.

Și tot în aceste cuvinte se rezumă și conflictul etern și adânc omenesc al piesii: *Iancu își sacrifică tot, cele mai sfinte lucruri, pentru ideal.*

De-ar fi numai această frază și piesa ar deveni o comoară de gândire și s'ar întrezări în ea scîlpirea geniului.

Dar fiecare replică a piesei lui Blaga este un monument de artă, iar tiradele ei sunt vulcane de cugetare.

Dar Lucian Blaga e și poet și cu toate că în această lucrare mai mult ca în celelalte, senzibilitatea poetică a fost autocenzurată pentru a nu altera prin lirism structura masivă a operei, a isbucnit pe alocuri și ne-a dat acele minunate versuri, pronunțate într'un cadru de legendă:

*In pădure
Toate păsările dorm,
Numai una n'are somn,
Cată să se facă om.*

În aceste patru versuri ai întreaga viziune a geniului, ce caută să se creeze, ai întreaga viziune a neliniștei pe care a avut-o Avram Iancu, până în momentul când a putut spune: *Eu sunt căpitanul vostru.*

Iar din punct de vedere omenesc e minunat prinsă scena cu Erji, cărciumărița, care deși ungueroaică nu poate să nu simpatizeze pe Iancu care e un „om de treabă“ în contrast cu jandarmii unguri, și care are pe deasupra și acel farmec al marilor figuri.

Sau silueta lui Ilie moțul, sau bonhomia Popei Pacală, sau câte și mai câte.

Toate acestea sunt comori pentru cari literele vor fi recunoscătoare lui Blaga.

Ar fi greu să rezumi piesa și ar fi și inutil. În linii generale: Avram Iancu, cu o popularitate aproape de legendă, își începe acțiunea și este învingător pe toată linia. Din cauza diplomației casei de Austria, în care se încreduse prea mult, și care caută să-l umilească, este deprimat, iar până la sfârșit din cauza unei extreme surescitări nervoase și a unei debilitări produse de prea mare activitate, inebunește.

O interesantă complectare a activității Iancului a reușit-o Lucian Blaga prin crearea aceluiași prolog și epilog.

O legendă a Moșilor spune că Avram Iancu e născut din pasăre; Blaga a speculat această legendă obținând efecte scenice interesante și dând personalității Regelui Moșilor un caracter de erou mistic popular.

Blaga îl prezintă la început pe Avram Iancu într'un cadru de feerie, în Apuseni, în tovărășia Mamei Pădurii; iar la sfârșit Iancu nebun, sub obsesia legendei ce circulase în timpul vieții lui și de care el în momentele lui de luciditate își bătuse joc, se retrage în munți spre a se transforma din nou în pasăre și a se cufunda în nemurirea legendei, pronunțând acele minunate cuvinte:

— *Erji, Părinte, aici e muntele!*

*Aici am fost pasăre și m'am făcut om. Voi siceți că nu vă aduceți aminte, dar eu știu.—
Acu mi-e de ajuns, acu nu mai vreau să fiu om. Acu mă duc iar în pădure, mă duc în pădure să mă scimb. (pornește cu pași rituali pe potecă în sus).*

Mama noastră, mama pădurii, acu mă fac iar pasăre, acu mă fac pasăre.

Din punct de vedere arhitectural piesa este foarte bine realizată, acțiunea foarte bine gradată în 10 tablouri, trei faze, se ajunge punctul culminant în tabloul VII, care este cel mai reușit poate, tocmai ca forță de expansiune sufletească și ca masivitate dramatică.

Dar și celelalte tablouri sunt tot atât de bune în genul lor. Interesant pentru reușita culoarei locale tabloul VI, iar ca expresiune a sbuciumului sufletesc tabloul VIII.

Dacă piesa în sine a fost aproape perfectă, (mă rog cine a realizat perfectul în artă?); regia și interpretarea au avut unele scăderi. Trebuie însă să recunoaștem că piesa este extrem de grea.

D-l Gh. Calboreanu s'a achitat bine de rol, care este foarte lung, cere mult suflu și fiecare scenă cere maximum de efect. Nu l-a incomodat decât timbrul vocii și i-a lipsit „un pic“ de „romantism“ în plus. Avram Iancu este un rol creat parcă pentru maestru Notara, iar D-l Calboreanu este un elev al școlii realiste și decidar totul se poate aranja cu încă puțină muncă.

D-na Marietta Sadova a avut accente reușite în Mama Pădurii, iar D-ra Elvira Godeanu a fost în nota rolului. Două tipuri populare românești, extrem de reușite, le-au realizat D-nii Ion Sârbul în Popa Păcală și Ion Ulmeni în Ilie, moțul.

D-l Pop Marțian în rolul lui Ion Dragoș a avut o creație puternică; ar putea fi încercat și în rolul titular.

Două tipuri simpatice D-nii Atanasescu și Dimitriu. D-l Baldovin a fost falș în rolul unui țaran moț.

Regisoratul foarte dificil a fost susținut bine de Domnul Șahighian; totuși trebuiesc făcute unele revizui; în special în prolog, ieșirea din scenă a lui Avram Iancu trebuie neapărat modificată căci altfel nu e compatibilă cu personalitatea eroului.

Naționalul și-a îndeplinit o datori: elementară reprezentând această piesă la deschiderea stagiunii; iar Lucian Blaga este scriitorul pe care posteritatea îl va așeza în gândirea românească alături de un Eminescu, un Conta, un Maiorescu, un Iorga, un Petrovici sau un Motru.

Al. Dragomirescu-Baranga

Anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea universalului poet al Franței, Victor Hugo. „Vlăstarul“ înțelege să cinstească evenimentul prin publicarea articolului „L'enfant sublime“, a colaboratorului său d-l Dan Lăzărescu.

PAGINA LICEULUI NOSTRU

Cursurile facultative

În liceul nostru funcționează cursuri de algebră superioară, geometrie, trigonometrie etc. predate de către Dl. Director al liceului, D. Focșa și de D-nii profesori G. Nițescu și N. Mihăileanu.

Orele de cursuri sunt: Vineri dela 16—17,30 pentru clasele V și VI și între orele 17,30—19 clasele VII și VIII.

Se vor organiza și cursuri de limbi clasice pentru clasele superioare, predate de D-nii profesori Popescu-Zimnicea și I. Almăjeanu.

Șezători

Continuându-se un obicei ce dăinue de mult la liceul nostru, anul acesta vor avea loc numeroase șezători.

Începutul acestui ciclu de adunări, în care elevii se simt mult apropiați de D-nii profesori și de D-nii diriginți, sub a căror îngrijire directă se fac aceste șezători, a fost făcută de clasa VII.

Luni 14 Octombrie a. c. în urma unei excursiuni de studii în Bucovina și nordul Moldovei, cl. VII a inaugurat ciclul de șezători. La această șezătoare au luat cuvântul colegii Florian, vorbind despre mănăstirea Agapia, Dragomirescu despre Moldovița și Manoil despre mănăstirea Neamț.

În afară de restul colegilor, au mai luat parte D-nul Director și D-nul Diriginte, care la sfârșitul șezătorii a făcut o privire generală asupra subiectelor și felul cum au fost tratate.

Fiecare conferință a fost însoțită de proiecțiuni după fotografiile luate de elevi.

— La 24 Octombrie a fost șezătoarea clasei I A, sub conducerea D-lui Profesor Diriginte Gh. Magiaru.

Începătorii s'au dovedit cu deosebit talent. Au fost recitări de poezii, dintre care s'a destins poezia Mama (Vasile Militaru), spusă de elevul Scărlătescu.

Excursii

La începutul luni Octombrie cl. VIII-a a făcut o interesantă excursie în Munții Bucegi. Faptul că organizarea și conducerea excursiei revine d-lui profesor Dr. G. Vasiliu, ne îndreptățește să credem că elevii au avut mult de profitat, în ceea ce privește îmbogățirea cunoștințelor generale.

*

„Luna Iașilor” a fost prilej de vizită sărbătorească pentru elevii din toate clasele liceului, cari au admirat frumoasa capitală a Moldovei,

sub conducerea d-lor director D. Focșa și secretar Const. Dobrescu.

*

Din cauza abundenței de material vom publica în numărul viitor a revistei, impresii și note din excursiile anunțate mai sus.

*

Numărul de față îl consacram mănăstirilor pitorești ale Bucovinei, pe care elevii din cl. VII-a au avut prilejul să le viziteze într'o frumoasă excursie, făcută prin părinteasca bunăvoință a d-lui Richard Franassovici, Ministrul Comunicațiilor și sub conducerea d-lor D. Focșa, directorul liceului, V. V. Haneș, dirigintele clasei, Mișu Popescu, subdirectorul liceului și prof. Dr. A. Voitinovici.

JOCURILE Măstarului

Triplu pătrat

de Georgescu V. Ilie

o o o o	Arbore
o o o o	Picior la animale
o o o o	Locul unde se vând vitele
o o o o o o o	Raiu
o o o o	Oraș în România
o o o o	... Turbină
o o o o o o o	Încălțăminte
o o o o	Bogat
o o o o	Evangelist
o o o o	Cat

Aritmogrif sportiv

de Miron Antonescu

	<u>A</u>	
	6	5 19 23 10 17 10
9 11 16	5 19 10	
	13 12 16	5 15 14 11
3 14 21	2 17 15 14 13	
	21 2 17 14 13	
14 17 19 21	2 5 13 19 15 10 15 2 10	
5 16 20 10 17	19 10	
	10 20 2 4 10	
	<u>B</u>	

Rândul vertical A-B este numele unei echipe de foot-ball. Spre ajutor: F = 4.

Deslegările jocurilor se vor da elevului I. Block cl. VII cel mult 15 zile dela apariția numărului de față.

Revista Vlăstarul oferă desegătorilor 3 premii, care se vor decerna prin tragere la sorți.

VLĂSTARUL - No. 1

Bon de jocuri

Numele.....
Cl.
Liceul

30.00L

EB-258-22L

(25)

TIPOGRAFIA
"GRAIUL ROMĂNESC"
BUCUREȘTI II.
STR. CHITILEI
Nr. 3-A
